

כיצד העדים פרק ראשון מכות

ד.

עין משפט נר מצוה

כד א ב מיי פ"ז מהל' מקואות הלכה י"א
סמג עשין נר מצוה י"ד
ק"י ר"ה עטק כ"ג:
ב"ה ג מיי ש"ס ה' ח
ז"ל פ"ז ה' ל"ן סמג ש"ס:
ב"ה ד (ש"ס):
כ"ו ה מיי פ"ח מהל'
עדות ה"ל א ופ"ח
הלכות סנהדרין הלכה ז
ט"ח ע"ק ל"ג:
כ"ו ר מיי פ"ח מהל'
עדות ה"ל א סמג
ע"ק פ"ח

רבינו הגנאל

[חסר קורטוב] מים שנפל
לחוכן קורטוב י"ן
ומראיהן כמראה הי"ן
ונפלו למקוה לא פסלוהו.
ג' לוגין חסר קורטוב
וגפי לתוכן קורטוב חלב
זהו מראיהן כמראה מים
ונפלו למקוה לא פסלוהו
ו' יוחנן בן גוריון אומר
הכל הולך אחר הנראה:
ואקשינן. איני דפישתא
כ"ר ר' יוחנן בן גוריון
חייא כרבנן ווא רב פפא
מ"בועיא היה בעי לה
(ראמר) והוה אמר רב
ברישא דמתני' הכי תני
לה ג' לוגין מים חסר
קורטוב ונפלו לתוכן
קורטוב י"ן לא פסלו
המקוה אה ג' לוגין מים
שנפל לתוכן קורטוב י"ן
פסלי המקוה ור' יוחנן בן
גוריון אמר הכל הולך
אחר הנראה וכיון
שמראיהן כמראה י"ן
אצ"פ שנפל לתוך ג'
לוגין לא פסלו המקוה
לחוכן קורטוב י"ן ור' יוחנן
בן גוריון אמר ר' יוחנן רב
מנחיתין ג' לוגין שנפל
לחוכן קורטוב י"ן ר' יוחנן
בן גוריון אמר ר' יוחנן רב
דמנחיתין ג' לוגין קורטוב
הוא דפליג ואסיפא דקתני ג'
לוגין חסר קורטוב הוא
דפליג אבל ארישא מודה.
ואמתיין רב פפא הוא
דמ"בועיא ליה אבל רבא
וראינו. רמיה ליה.
משניות מרוקקות שאין
כחות בתן ברישא
דמתניתין חסר קורטוב (א)
ויקיימא לן כ"ר לרבי
הכל (א). קורטוב מפורש
בהמוכר את הספינה (ד)
(ז. שהוא חלק א' מח'
בשמיניות: רב יוסף
סחילה איעקי ליה
תלמודיה ושכח ממנו
לפיכך היה אומר לא
שמינית אלא בעמדת
וכן מפורש בגמרי': אמר
רב חביה מליאה מים
שנפל לים הגדול הטובל
לא. חביה מתקן לא עלתה
לו טבילה לפי שאי
אפשר (ג) ל"ג לוגין מים
שלא יתנו במקום אחד.
ותניא כותובה. ודוקא
ב"ם הגדול דקור וקיימי
מיא אבהויה דמשכי
לא. חביה מתקן לא עלתה
ל' חבית בשמיהא ב"ם
ומרי' אותו מקום כמרי'
י"ן הטובל באותו מקום
לא עלתה לו טבילה ולא
עוד אפילו נפל שם כ"ר
של תרומה טמא: מתני'

(א) ועי' פ"ז ה"ט (ב) א"ל
(ג) א"ל כמות ל"ג (ד) א"ל
(ה) נדלוי'א בגמרי' פ"ח.
(ו) [ע"פ ג"י:] (ז) ה' והוא
בדוקא טומא ש"ל"ג (ח) ז"ל
טרי' (ט) ג' ר' רש"ל.

תורה אור השלם
1. לא תרצה לא נתקן
לא נתגב לא תענה
ברך עד שקרי:
שמות כ"ב
2. ונעשיתם לו כאשר
אזנן לעשות לא אהו
ובהערת הר"ע מוקדרי:
דברים י"ט י"ט

הגהות הב"ח

(א) נ"מ המראה והא
מבניעול: (ב) ש"ם ור' ור' דאמר כ"ר יוחנן:
(ג) רש"י ד"ה והא כו'
אהא פרי'ך דלוקומת:
(ד) תוס' ד"ה אמר
וכי' נקיימו ואינו נכ"ס:
(ה) ד"ה מתא ל"ד
טומא דאע"פ יהוו
בניעויהו וכי' מ"מ
הכבד רב"ה מקבל:
(ו) ד"ה לוקין וכו' פ"י
רש"י מקרא: (ז) בל"ד
ממז' מביאו ל' יר'י
תשלומין כלומר א"ט
ג"ך:

מוסף רש"י

ומראיהן כמראה י"ן
כ"ר לא פסלוהו. לע"ג
ל"אכ"ג ג' לוגין גמלים,
כיון דשותיהו דמתני'
לא פסלו (וחיון כ"ג).
שנפל לתוכן קורטוב
חלב. שא"ת דוהא ר' פסלו.
מראה המים, ומראיהן
כמראה מים. כיון ל"אכ"ג
שיעורא כמראה של פסלו,
דכתיב תמי צע, שיעורא
וחוטה (ש"ס). הכל הולך
אחר המראה. ל"ד הכי
דלחוב צרישא כתיב חוטה
ואמרת לא פסלוהו, סיפא
נמי זיל כתיב חוטה
ואמרת פסלוהו (ש"ס).
לא שמיעא לי הא
שמעתא. דכ"ר יוסף
תלמידו דרב יהודה הוא
תלמיד של רב שמעון,
ותהו רב יוסף ועקרי
תלמודו, וכשהיה שומע
מימרא דרב ושמעול וא"י
זכר לאותה שמועה,
תמיה ולא תלמידו של
רב יהודה אי ו"ל אמר
לי שמעון וז' וא"ת תלמידו
מוכרו (נדח ל"ט. ע"ג)
דודים (מ"א). את אמרת
לה ביהולך. קורטוב חלב
(נדח ל"ט). שלא חילין
המביאין לידי מכות
כ"ר. המקרא ה"ה הביאו
לידי מלקות א"ט מלא
תשלומין, תלמודין מלא
תענה, תשלומין מלאכר
זמס, וכיון דש"י שמעון כ'
חייב על שמינה (בתובות
ל"ב).

חסר קורטוב גרסינן הכא צרישא וצסיפא: לא פסלוהו. משום
דחסרו קורטוב אכל אי הוו מעיקרא שלשת לוגין שלמים לתוכן
קורטוב י"ן ומראיהן כמראה י"ן פסלוהו. והא דתני רבי חיאל הורידו
את המקוה כי האי תנא סבירא ליה: לא פסלוהו. טעמא דסיפא
נמי משום דחסר קורטוב היו וגבי
י"ן נמי היו מלי נמיניו כי האי גוונא
צרישא וניתיניהו כחדל צנא הכי
שלשת לוגין מים חסר קורטוב שנפל
לתוכן קורטוב י"ן או חלז ב"ן
שמראיהן כמראה מים צין שמראיהן
כמראה י"ן לא פסלוהו אלא כי אורחא
דמילתא קתני להו שפיין והוא אלוס
היפוך את המים ממראיהן אכל החלז
איין דרכו להפוך את מראיהן: הכל
הולך אחר המראה. וגבי י"ן אפילו
הוו מעיקרא שלשת לוגין שלמים כיון
דמראיהן כמראה י"ן לא פסלוהו. ור' צוותיה סבר ליה וגבי חלז אע"ג
דמעיקרא חסר קורטוב וזו שלמים
להו חלז: והא **מניעיהו צע** לה כו'.
אהא (א) פרישין דלוקומת לרז כרבי
יוחנן בן גוריון ולא כרבנן: **דבעי רב
פפא**. רב דאמר לעיל לא פסלוהו
היכי תני מי תני חסר קורטוב צרישא
וא"י הוו שלמים פסלו וללא כרז וא"י
דאמר כ"ר יוחנן או דלמא רב לא
תני צרישא חסר קורטוב ואמרה
למילתיה דלעיל אפילו כרבנן דרבנן
תרוייהו צעו שיעורא וחותא ורז
דאמר כדברי הכל דכולי עלמא חוטה
מיתה צניין: **לכא פשיעא ליה**.
דרב חסר קורטוב צרישא דלא
צעי תנא קמא אלא שיעורא ורז
דכדי נמי אחרתא כ"ר יוחנן בן גוריון
אמרה למילתיה: **אמר רב יוסף לא
שמיעא לי הא שמעתא**. תלמידו של
רב יהודה אי ו"ל שמעתי מפיו
שמועה זו דאמרן לעילי' בשמיה ג' לוגין
מים שנפל לתוכן כו': **א"ל א"י כו'.**
ר' יוסף חלה ושכח תלמודיה ויהי
א"כני ומסיכו מה סקבל היינו: ואסת
אמרה ניהלן. בשמינת שמנה זו אמרת
לנו עליה היא מנימרא דרב יהודה
אמר רב ופירשת לנו דרב לא הוה
תני חסר קורטוב צרישא ואמר
למילתיה לדברי הכל: **הטובל שם.**
צאותו מקום: **לא עלתה לו טבילה**.
שמח כל מים שהיו צבתי עומדים
יחד דב שנתא זכ זה רשיתו ורובו צבתי
שאו"צין וזה אחד מן הפוסלין את התרומה: **אי אפשר לנשת לוגין
כו'.** לא גרסינן דהא ודאי אפשר. אלא חיישינן לשמא וסיפא דמילתא
מוכחא דמשום שמא הוא דאמרינן לקמן טעמא משום דמוקמינן
גבאר אחוקיה: **פניה נמי הכי**. דחיישינן צ"ס הגדול למשקין הנופלין
זו שהם עומדים במקומם: **חביה של י"ן** גרסינן צברייתא והכי
גרסינן בתוספתא (דמקואות פ"ה ה"ט): **וכן ככר של תרומה שנפל סוגין
אחר טעבול** זה ועלה: **טמא**. שמא היין עומד במקומו נשטמא
כיון דחיישת לשמא היין עומד במקומו איכא למישא שנטמא ככר:
ככר לא חיישין דהא מילתא ספיקא היא אי קאי י"ן צדוכתיה אי לא
אחוקיה והוא טמא היה וצטבילת ספק אתה צא לטהרו אל טהרתו
מספק והכא נמי אוקי תרומה אחוקיה והיא צחוקת טהרה
קיימא קמ"ל: **ב"ה** שלם המשווה מקום מייצו משום ככר
המקרא: **כל המשלם אינו לוקה**. דכתיב כ"ר רשעו משום אחת מה
כתובות (ד' ל"ג): **מקשינן ונימא כל הלוקה אינו משלם וילקו כל הזוממין
ולא ישלמו ומשינין צפירוש רבתה תורה עדים
וזוממין לתשלומין ויליף לה תמס: אין לוקין אלא ארבעים.**

אמר רב יהודה אמר רב חבית מלאה מים. כן גיר' הקונטרס
וקאמר לא עלתה לו טבילה משום מים שאובין ולא נראה
דהא מדשוי לכו השקה כמוצרים לטהרה מטומאה הוא הדין לענין
טבילה נמי ועוד דאמרינן צב"ה (ד' י"ח: וס) מטבילין כלי על גבי
מימיו לטהרו והכי סלקא ליה טבילה
לגו מנא הא המיס שזמכו שאובין
ולא מיערבי וצהשקה צעלמא (א) עדיף
להו אלא ודאי נעשין מחוברין גם
לענין טבילה לכך נראה דגרסינן
צמילתיה דרב יהודה צבית מלאה י"ן
ולכן לא עלתה לו טבילה דמי ה"ס
קוו וקיימי ושמא עדיין הוא צבור
ועומד בנקומו (י) ואיסור ניכר וטובל
צ"ן אכל נהרא צעלמא לא דודאי
מתערב צמים ואז לא היה צעין
ועלתה לו טבילה ומימי צ"ן לזן
שאינו משנה מראית המים דאי צ"ן
א"ס: לאו **תניא** נמי הכי חבית
מלאה י"ן. וגם רש"י לא גריס הכא
מים כי אם י"ן דא"ס לא כן מאי קאמר
וכן ככר של תרומה שנפל לשם טמא
(ס) והא (ט) אפ"י צענייהו ולא מתערבו
מ"מ אינה מקבלת טומאה (וטוהרה)
דקטרוהו ורבי יוחנן חסר מחוברין
למקוה והכי תנן צב"ה (ד' י"ח):
מטבילין כלי על ג"ר מימיו לטהרו:
לוקין ומשלמין שלא השם המביאין
לידי מכות מביאין לידי
תשלומין. פ"י (א) מקרא דמביאין לידי
מכות דהיינו מלא תענה אינו מביאין
לידי תשלומין אלא מקרא ועשיתם לו
כאשר זמס ומשה' לוקה ומשלם
משום דאי ליכא אלא תן קרא אינו
לוקה ומשלם וקשה הא אמרי' ב"ה
את הפועלים (צ"ט ד' ג' ע"ג). חסוס
פ"י פרה לדוש זה לוקה ומשלם אע"ג
דליכא אלא חד לאו דלא תחוס לכך
פירש ה"ר מאיר מצבורי דה"ק שלא
ה"ס המביאין לידי מכות (א) אינו לרין
לדביאן לידי תשלומין דתשלומין לא
צעו אזהרה דאי צעו אזהרה ודאי לא
לקי דלא למלקות אתא כי אם
לתשלומין כדאמרינן (לקמן ד' ג'):
לאו שניטן לאזהרת מיתת צ"ד אין
לוקין עליו אלא לא צעו אזהרה דליכא
אזהרה צשן ועין וכתיב שלם ישלם
צלא אזהרה הלכן לא תענה למלקות
אתא רב צב"ך דלא תחוס ע"כ
דאזהרה דלא תחוס לא אתיא אלא למלקות דתשלומין ממילא
נפקא דכיון דאינו רשאי לתחוס דין הוא שישלם מה שראוי לכול
צאותה שעה דליכא למימר לאזהרה אתא לממון ולא למלקות
דלס כן לכתוב קרא בלשון עשה האכל שור גדישו ושמענת שפיר
דלא סל האכל חייב אלא ע"כ אזהרה לא אתא למלקות אתא:
צלמא

מעידנו באיש פלוני שחייב לחבירו מאתיים זה ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין דברי ר' מאיר. פ"י לוקין ועשברו על לא תענה ומשלמין מרבותי ועשיתם לו כאשר זמס. והכ"א כל המשלם אינו לוקה
(א) וכן פ"י כל התפסדים דמתני' ועי' תוס' רע"ק ש"ם ועי' בתוס' ש"ך ס"ן: (ב) נראה שכוון דב"ע צ"ו לאין ולכין אחר המראה וכן פסקו הפוסקים: (ג) ע"י רע"ב"ב"ב: (ד) עין ד"ה מ"ה רע"ב"ב"ב שכתב וכן ר"ה ביאל זו התוספתא כ"ן בשנויה ובי' אלא שהיא זו מחזור צעניי וכו':

(א) וכן פ"י כל התפסדים דמתני' ועי' תוס' רע"ק ש"ם ועי' בתוס' ש"ך ס"ן: (ב) נראה שכוון דב"ע צ"ו לאין ולכין אחר המראה וכן פסקו הפוסקים: (ג) ע"י רע"ב"ב"ב: (ד) עין ד"ה מ"ה רע"ב"ב"ב שכתב וכן ר"ה ביאל זו התוספתא כ"ן בשנויה ובי' אלא שהיא זו מחזור צעניי וכו':